

Ljubo Mačić

OTVARANJE TRŽIŠTA ENERGIJE U SRBIJI I REGULACIJA CENA

ENERGY PATHS IN REGION AND USING OF RENEWABLE SOURCES

Hotel Hyatt, Belgrade, Serbia, October 19th, 2012

ENERGETSKI SEKTOR SRBIJE DANAS

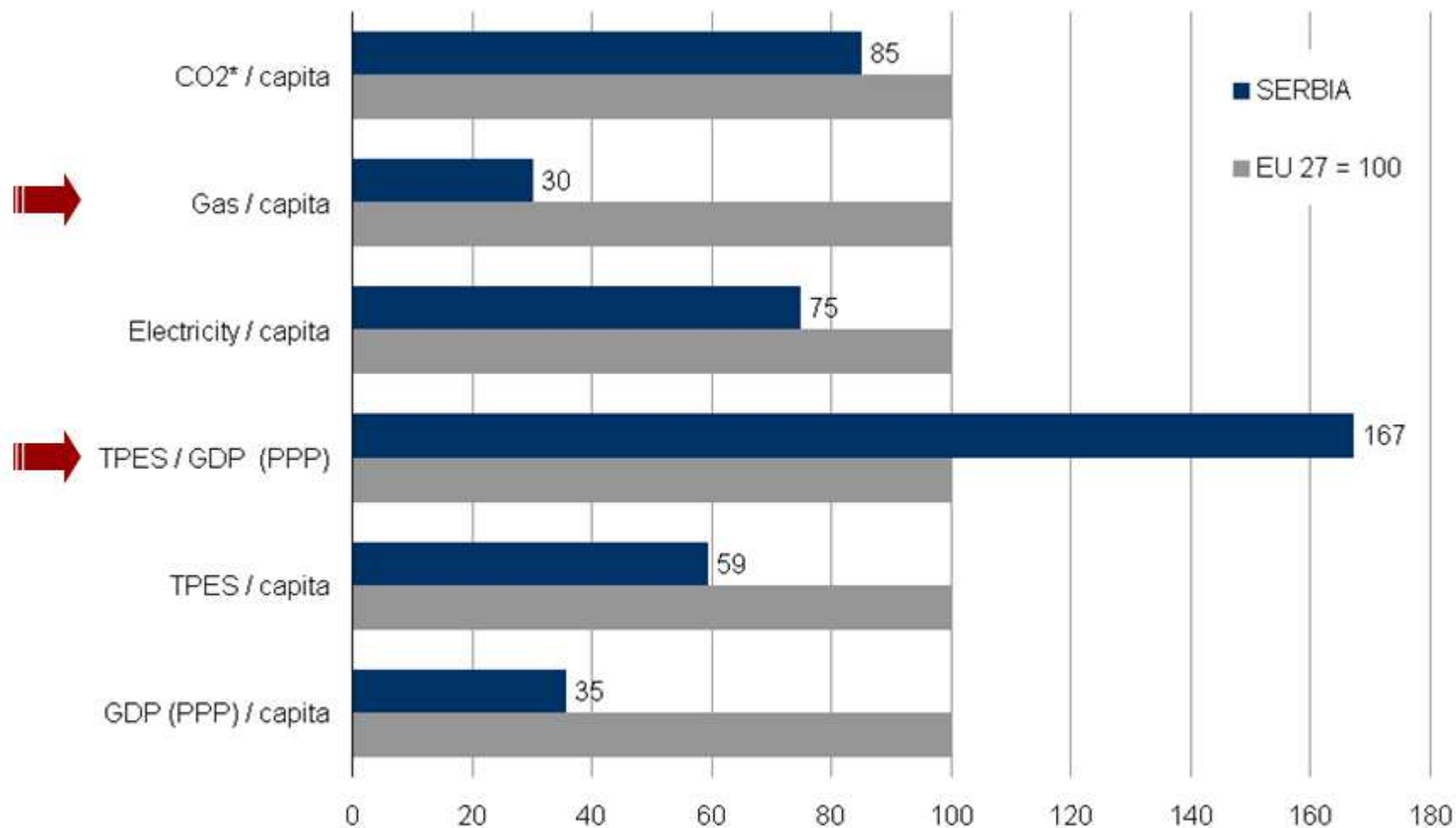
Neki pokazatelji

Energetika u odnosu na ekonomiju Srbije

- Udeo energetike u BDP **5%**
- Udeo energetike u kapitalu ukupne privrede **24%**
- Troškovi uvoza energije u 2011. **2.85 mlrd. € (4 mlrd.\$)**
- Udeo energetike u saldu spoljno-trgovinskog deficita u 2011. **42%**
- Uvozna zavisnost energetike **30 – 40% (EU 54%)**

Podaci: RZS

Srbija – EU27

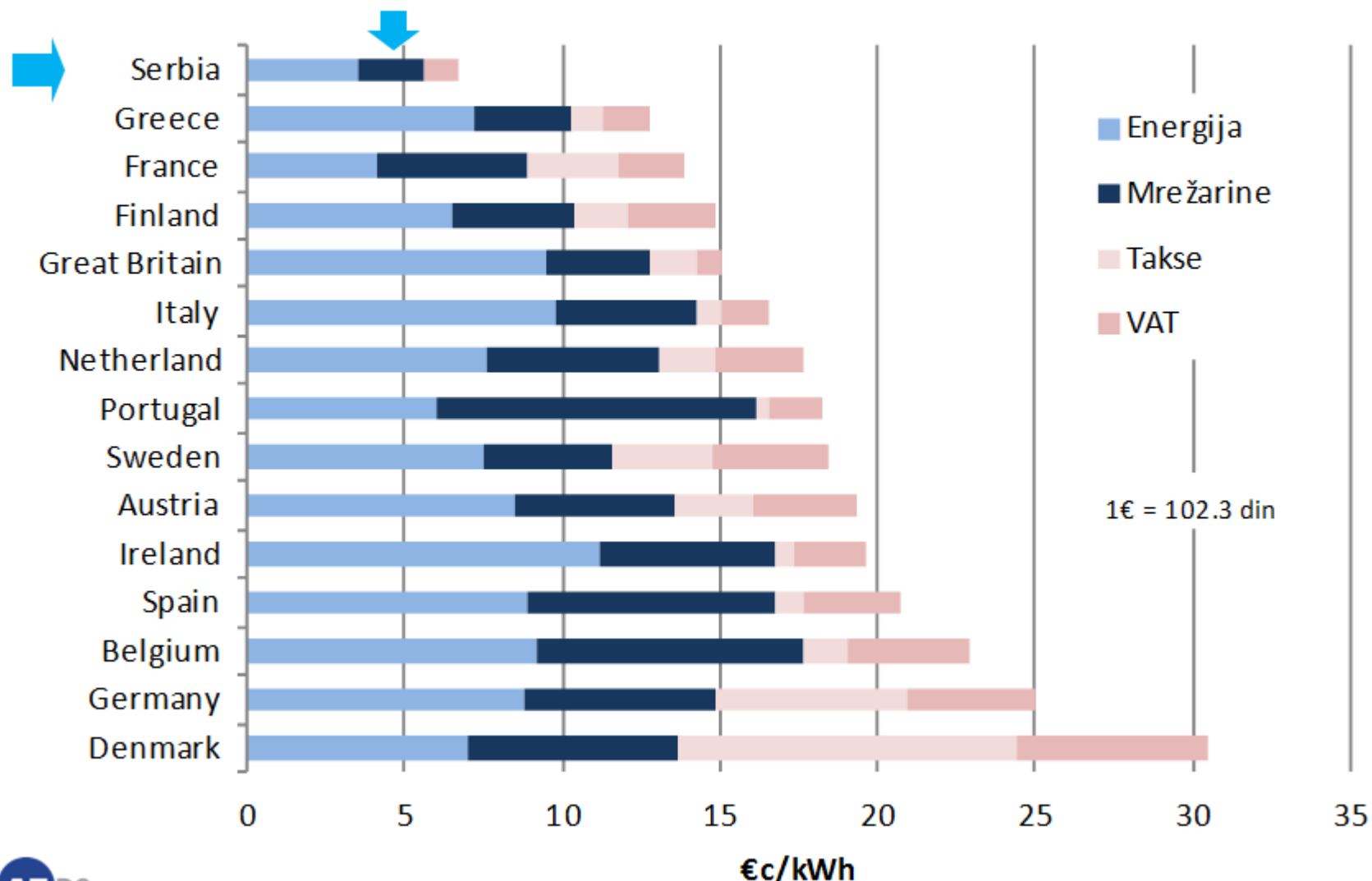
TPES - total primary energy supply
* from fuel combustion only

PPP - power purchase parity

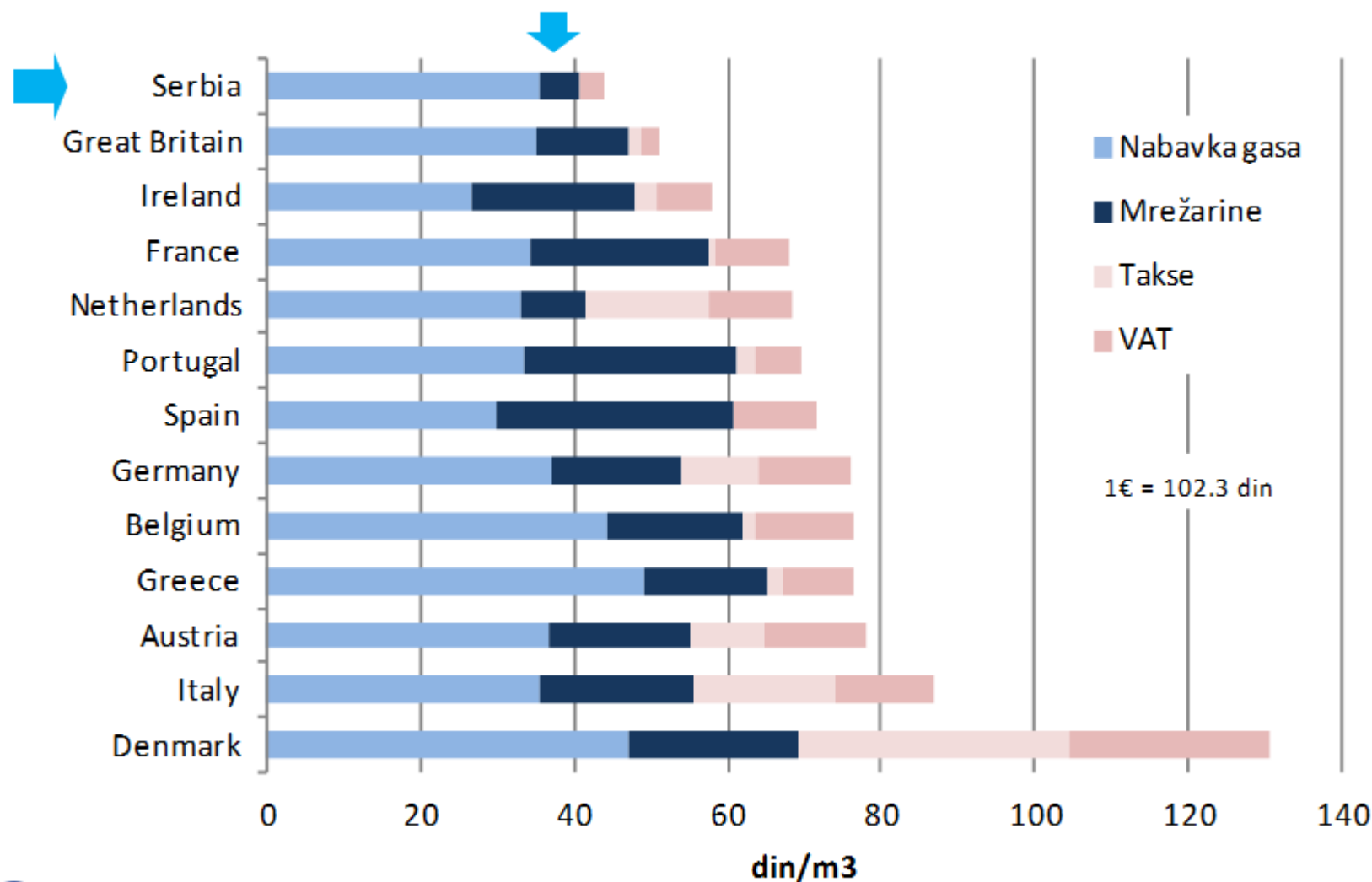
Data: IEA, Eurostat, WB, IMF, RZS

Struktura cene el. energije za domaćinstva u nekim glavnim gradovima u EU i Srbiji

Ako bi cena odražavala troškove...

Struktura cene prirodnog gasa za domaćinstva u nekim glavnim gradovima EU i u Srbiji

Cene električne energije i gasa

- Cene električne energije su ispod nivoa koji obezbeđuje održivost sistema (nedovoljno sredstava za investicije)
- Cene prirodnog gasa su niže od nabavnih cena (veliki deficit Srbijagasa)

Ali, na drugoj strani:

- Troškovi velikih energetske preduzeća su viši od odobrenih

Predviđanje budućnosti u energetici nikada nije bilo teže!

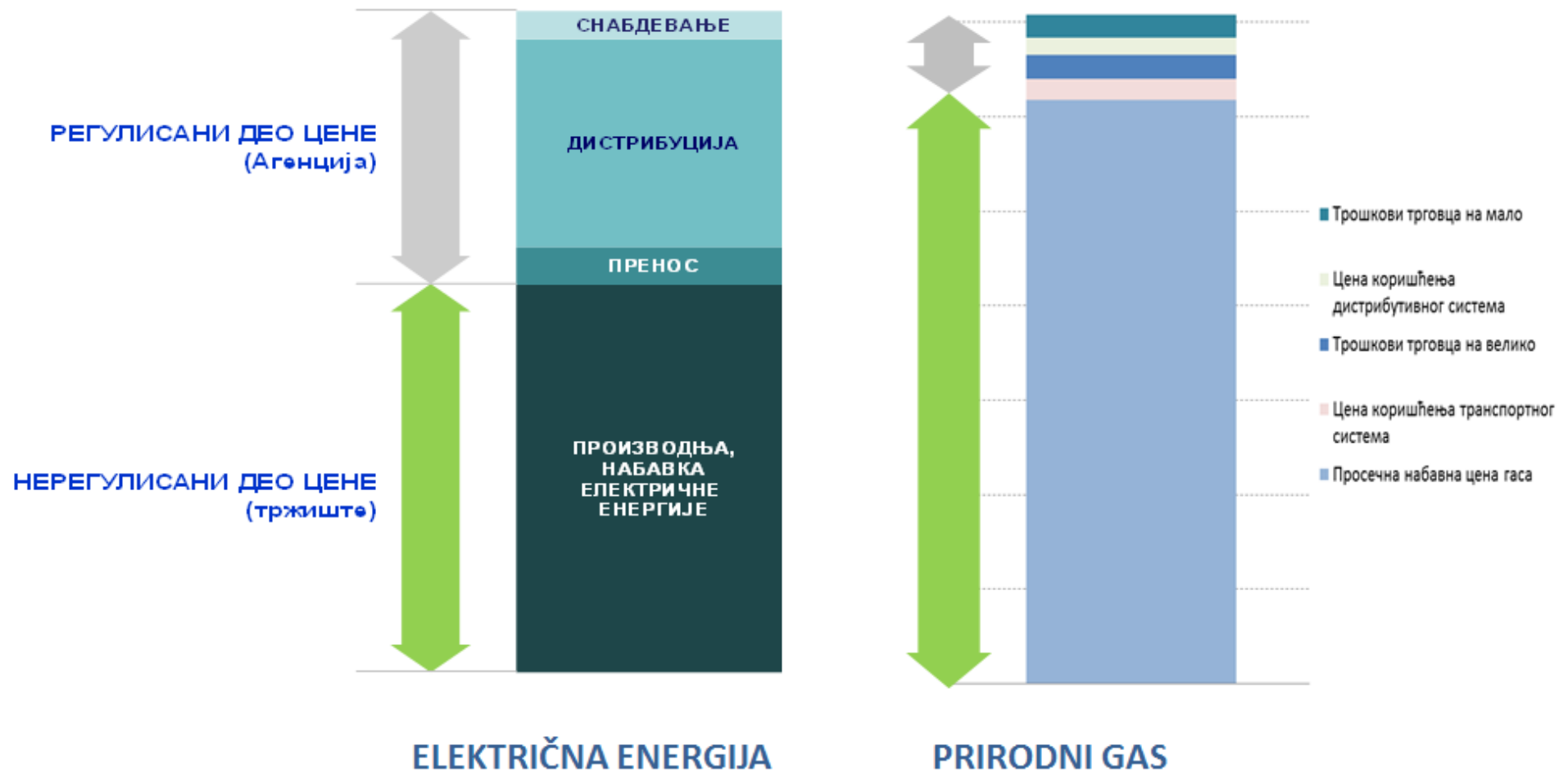
Ključna energetska pitanja globalno se otvaraju na novi način:

- Koliki će biti ekonomski rast i rast potrošnje energije?
- Kuda idu cene energenata i energije i odnosi cena?
- Kako zaštititi planetu od klimatskih promena?
- Koliko se energije može obezbediti iz obnovljivih izvora?
- Kakva će biti uloga uglja (sa i bez odlaganja CO₂) i drugih tehnologija?
- Do kada će trajati ekonomska kriza >>> cena kapitala?
- Kuda idu tržišne reforme? Šta može tržište energije, a šta moraju vlade?
- **Kako održati socijalnu koheziju?**

KUDA MI IDEMO?

Tržište
Sigurnost snabdevanja
Cene

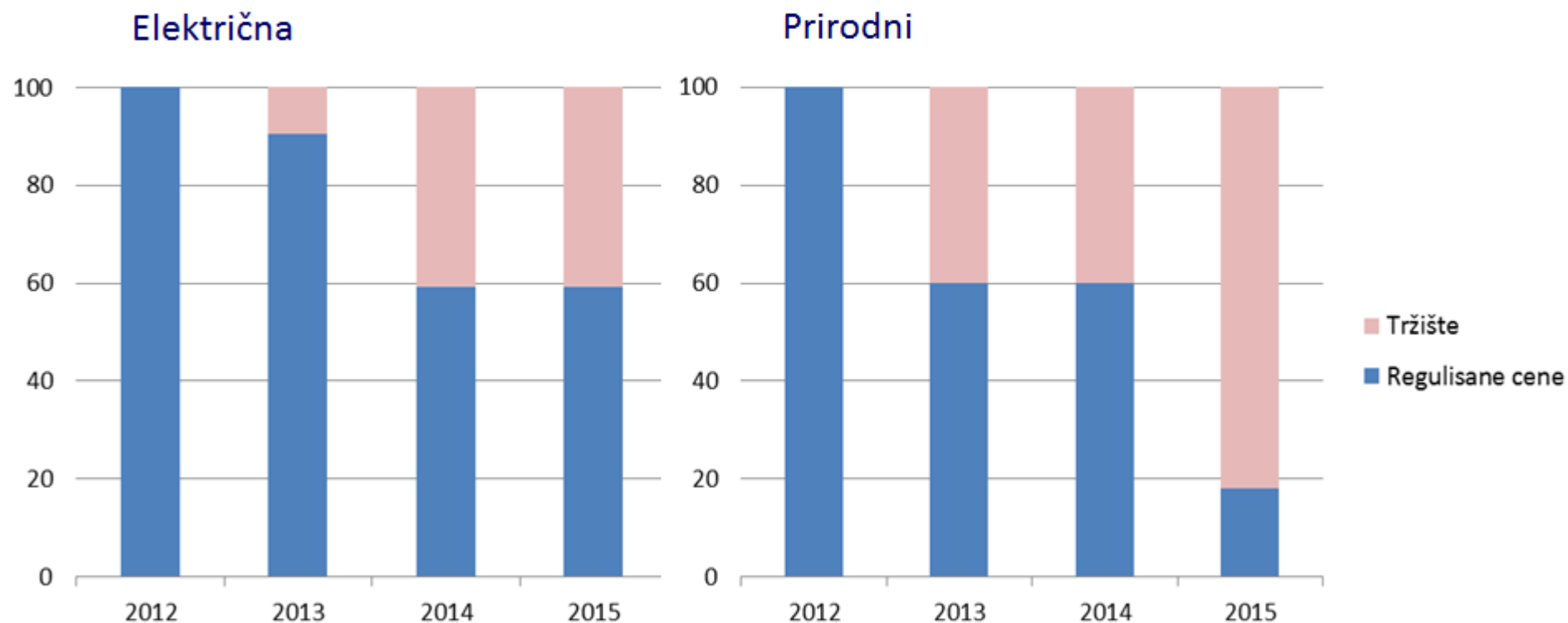
Novi Zakon o energetici – šta se promenilo u regulaciji cena?

Novi Zakon – snabdevanje krajnjih kupaca EE i PG

1. Krajnji kupci imaju pravo da slobodno biraju snabdevača na tržištu, s tim što domaćinstva to pravo počinju da ostvaruju 1. januara 2015. godine.
2. Pravo na javno snabdevanje i regulisane cene pretaće:
 - od 1. januara 2013. godine za kupce električne energije, odnosno prirodnog gasa priključene na prenosni tj. transportni sistem;
 - od 1. januara 2014. godine za kupce električne energije priključene na distributivni sistem;
 - od 1. januara 2015. godine za kupce prirodnog gasa priključene na distributivni sistem.

Novi Zakon – dinamika otvaranja tržišta (minimalno obavezno)

Kako će sve to funkcionisati?

Neophodna podzakonska regulativa će biti kompletirana u 2012:

- pravila rada transportne gasne mreže;
- pravila rada tržišta električne energije;
- regulacija cena itd.

Velika promena za:

- energetska preduzeća – snabdevače (moraju prilagođavati ponudu uslovima na tržištu);
- kupce energije, koji moraju izaći na tržište i redovno plaćati energiju;
- institucije koje regulišu tržište (Agencija, Vlada, Komisija za zaštitu konkurencije)

Otvorena pitanja za otvoreno tržišta energije u Srbiji od 2013. godine

- Da li će mogućnost izbora za kupce, odnosno ponuda biti adekvatna?
- Da li EPS i Srbijagas mogu zloupotrebljavati dominantnu poziciju? Kakva će biti uloga Komisije za zaštitu konkurencije, a kakva Vlade?
- Region je okvir za otvaranje tržišta - kojom brzinom će se formirati regionalno tržište (projekat je završen)?
- Da li su prekogranični kapaciteti dovoljni za adekvatnu ponudu?
- ...

Srbija 2011-2020.

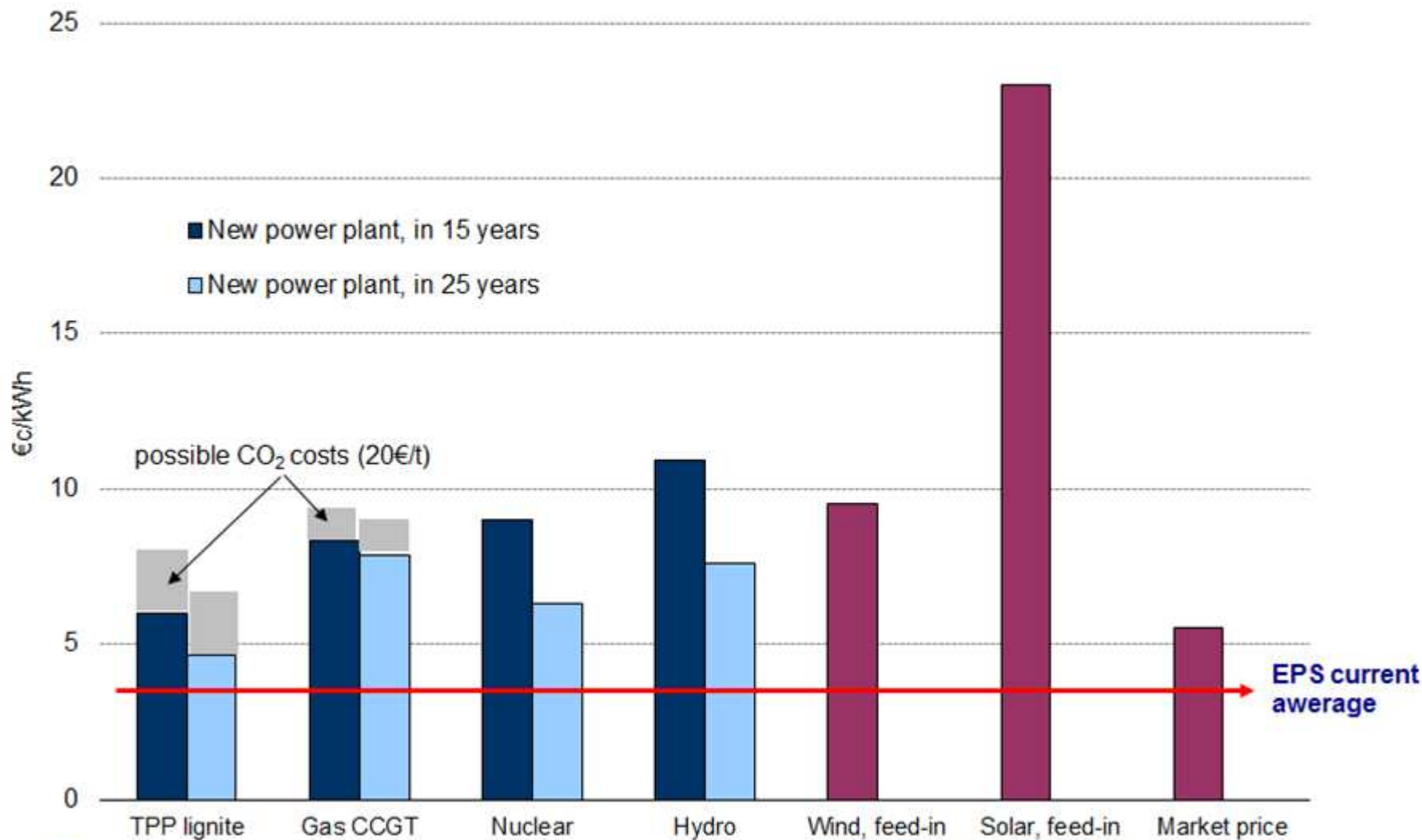
Sigurnost snabdevanja – električna energija

- Do 2020:
 - rast vršnog opterećenja: ~ 700 MW
 - povlačenje starih elektrana da bi se ispunili ekološki zahtevi (emisija SO_2 i NO_x): > 800 MW
- Kako pokriti potrebe za novom energijom:
 - TE na ugalj
 - hidroelektrane
 - TE na gas i kogeneracija
 - obnovljivi izvori
 - uvoz...

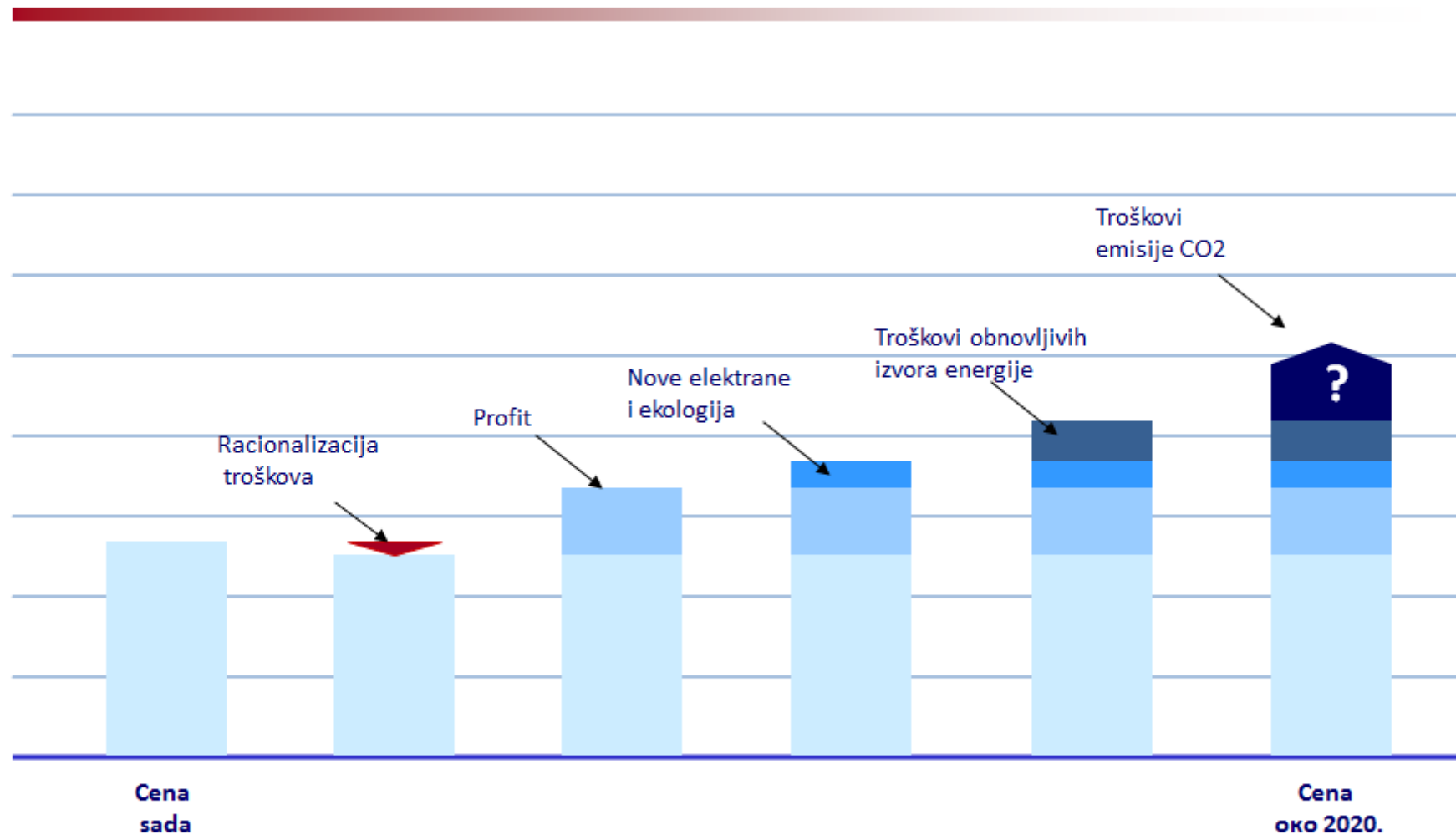
Cilj mora biti: **obezbeđenje energije uz najniže troškove**, a ne visoke investicije (jer se one na kraju, odražavaju na cenu)!

Indikativni troškovi proizvodnje i nabavke električne energije

Serbia, till 31.dec.2012

Trend promene cena električne energije u budućnosti

Srbija 2011-2020.

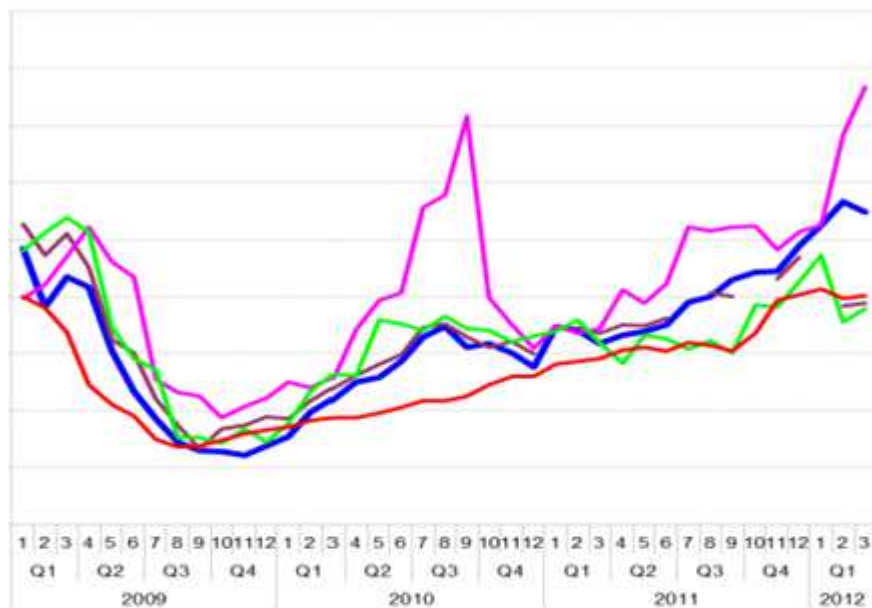
Prirodni gas – sigurnost snabdevanja i cene

- Nizak stepen gasifikacije u Srbiji – potencijal za rast;
- Ali – rast potrošnje nieizvestan zbog visokih cena (uvozna cena pre 10 godina bila 100 \$/hilj.m3, sada blizu 500\$);
- Cena gasa vezana za cenu nafte;
- Dodatno – skup tranzit kroz Mađarsku;
- Gas za proizvodnju električne energije – može li cena biti niža?
- Novi gasovodi – izvori snabdevanja;
- Regionalni gasni prsten – pristup LNG-u

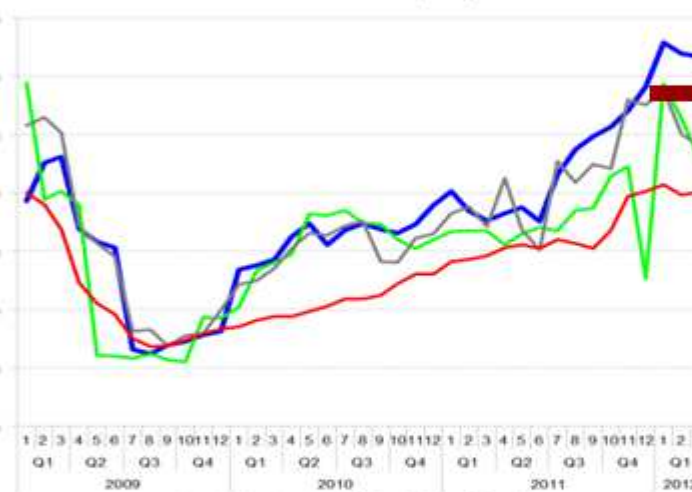
Cene uvoznog prirodnog gasa na granicama zemalja centralne i jugoistočne Evrope

Central Europe : border prices

- Czech Republic estimated LTC price (from Russia)
- Slovakia estimated LTC price (from Russia)
- Slovenia estimated LTC price (from Russia)
- Hungary estimated LTC price (from Russia)
- Average German border price

South Eastern Europe : prices

- Bulgaria estimated LTC price (from Russia)
- Greece estimated LTC price (from Russia)
- Romania estimated LTC price (from Russia)
- Average German border price

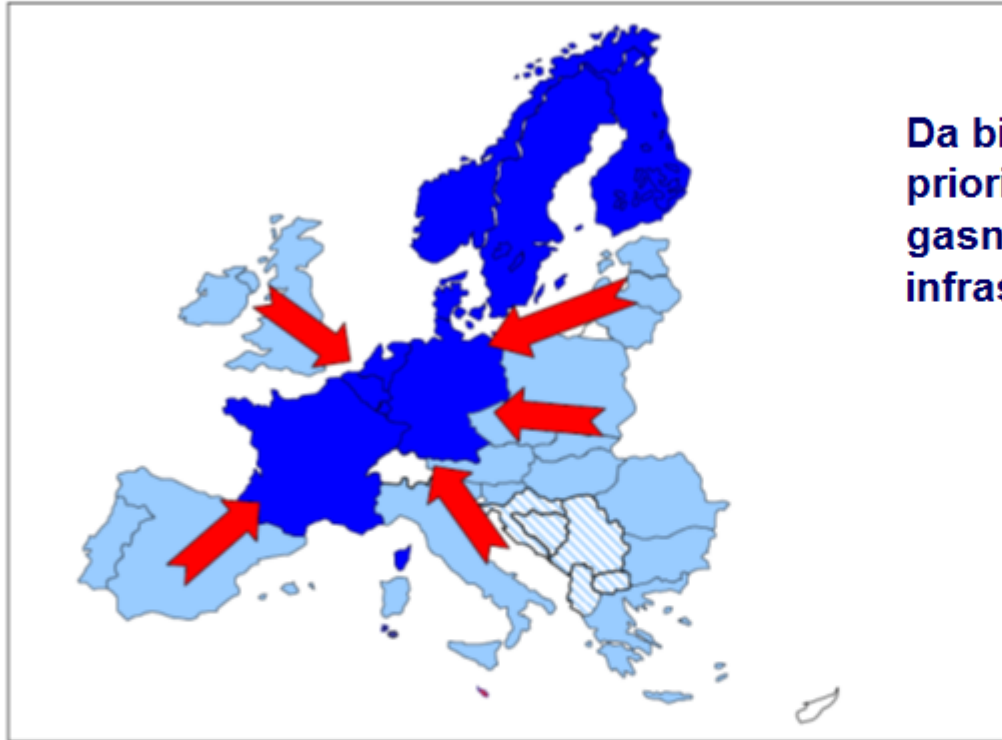
Srbija

Izvori: EUROSTAT COMEXT, BAFA; SRBIJAGAS

KUDA IDEMO?

Promene u Evropskoj uniji +

CILJ: jedinstveno tržište električne energije do 2014 (?)

Da bi se to ostvarilo:
prioritet su i panevropska
gasna i elektrienergetska
infrastruktura

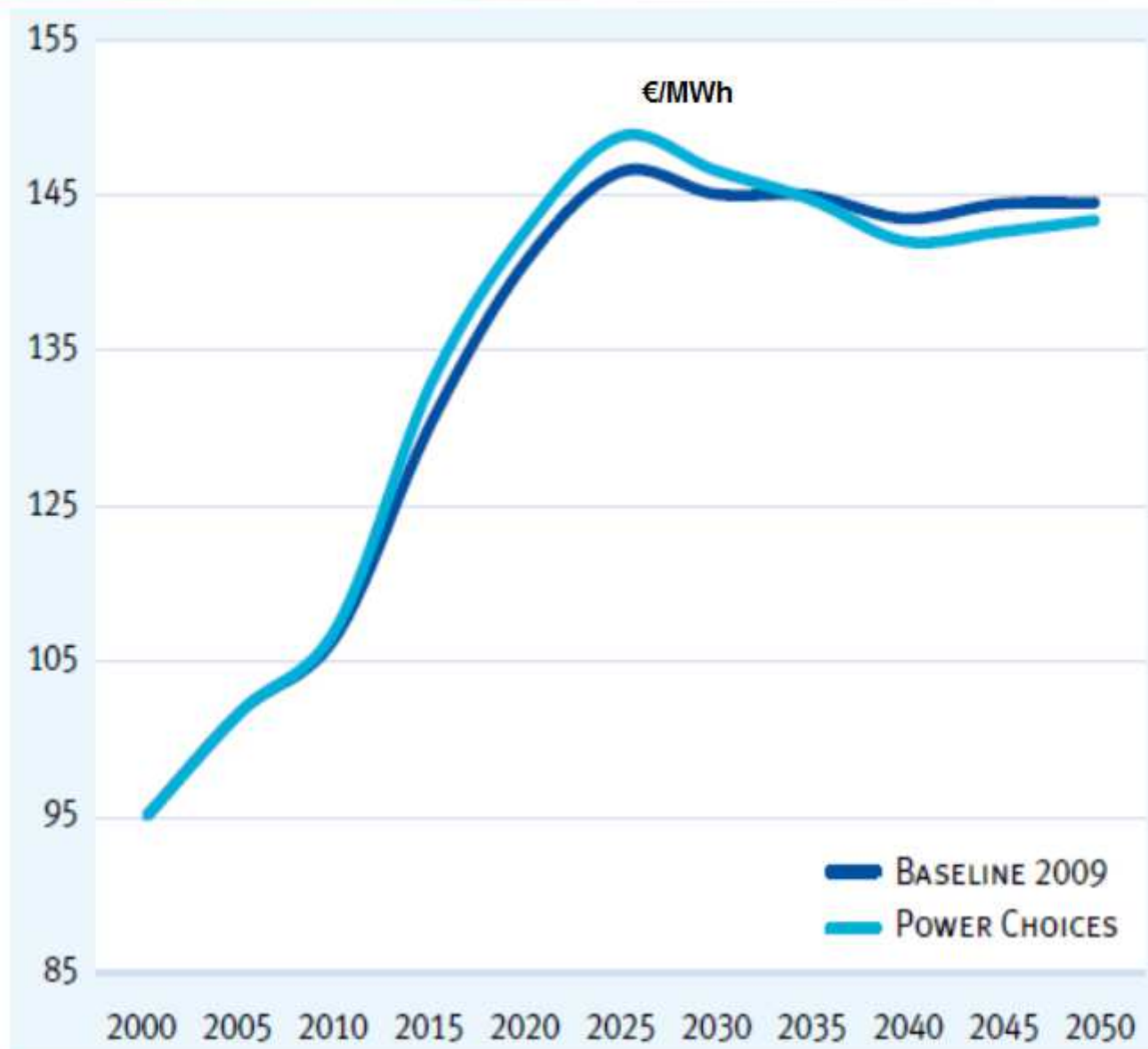

H. Hilbrecht – Regional Initiatives' Conference – 8 July 2010 | 13

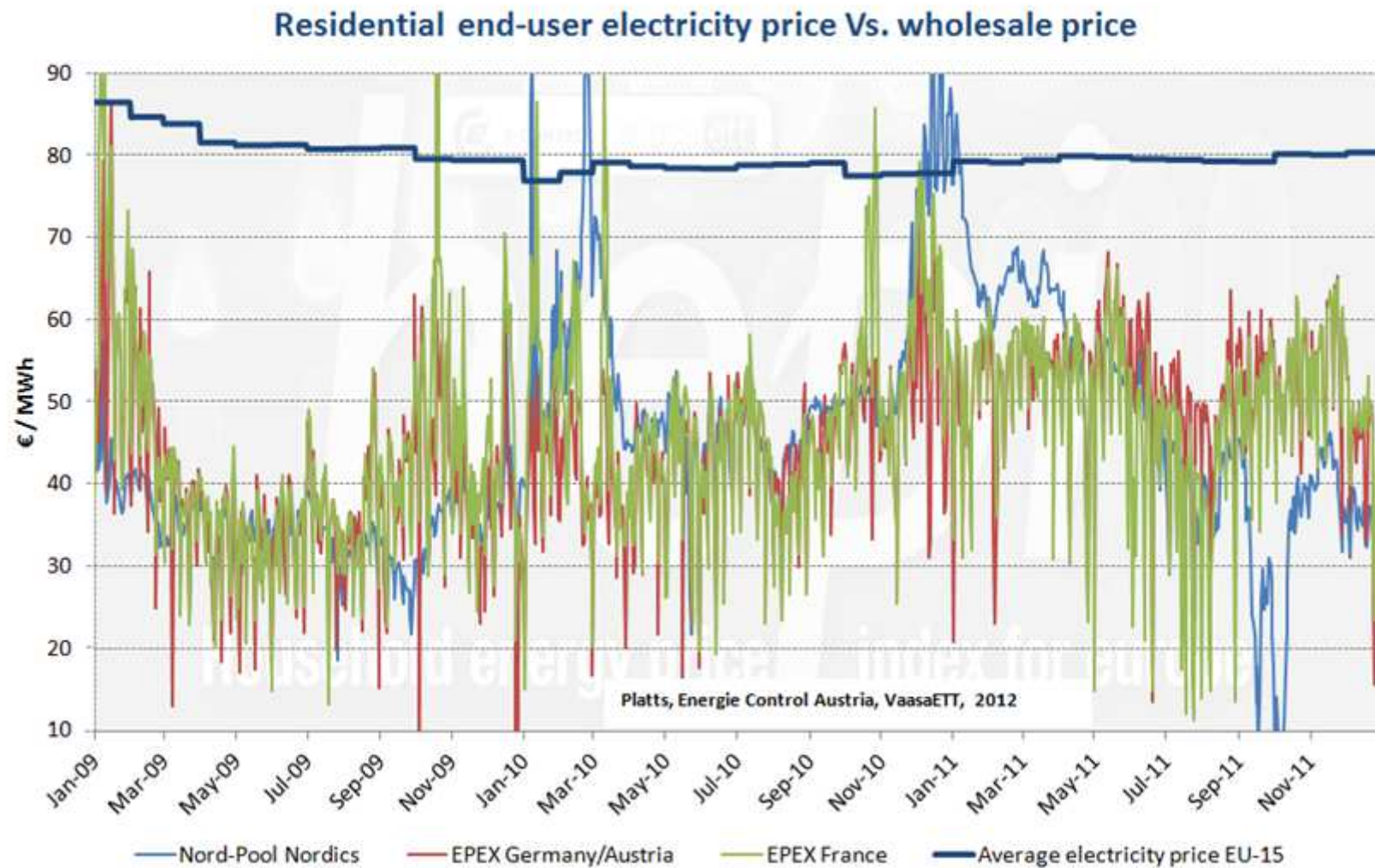
Ono što se radi u okviru Energetske zajednice treba da omogući da se i mi postanemo deo jedinstvenog tržišta posle 2015.

SLIČNI CILJEVI ZA GAS!

ROADMAP 2050: posledice promene energetske strukture na cenu električne energije u EU

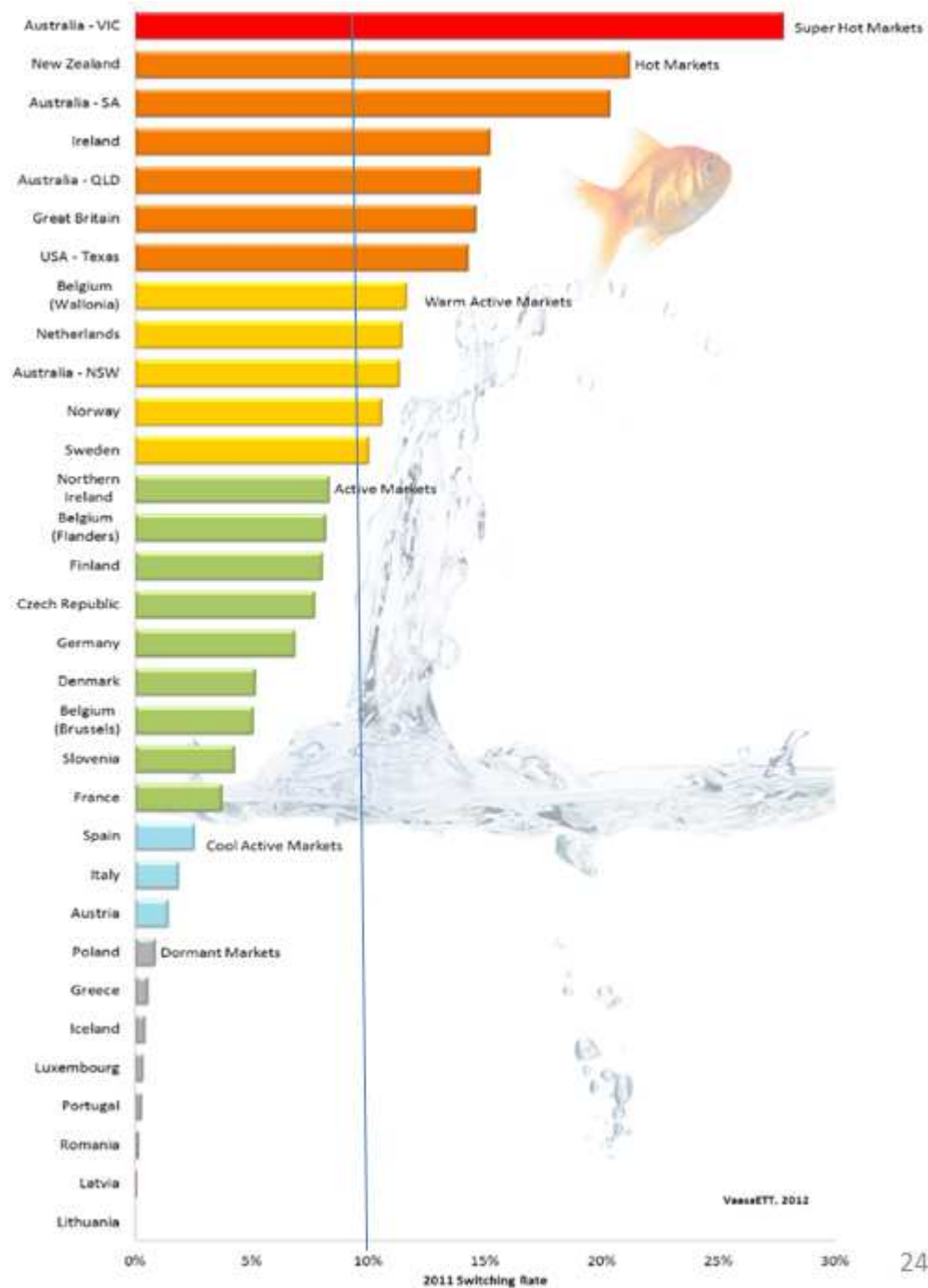

Razlika između veleprodajnih cena električne energije i cena za domaćinstva u EU

Source: Platts, HEPI, Energie Control Austria, analysis VaasaETT, 2012

Procenat kupaca koji su promenili snabdevača u 2011.

Velika Britanija – od TRŽIŠTE REŠAVA SVE do ponovo PLANIRANJE!

Kako ćemo mi?

HM Government

CHAPTER 8
Planning

The planning system plays an important role in delivering the national strategy for climate and energy.

HM Government

The UK Renewable Energy Strategy

HM Government

The UK Low Carbon Transition Plan
National strategy for climate and energy

HM Government

2050 Pathways Analysis
July 2010

HM Government

Warm Homes, Greener Homes:
A Strategy for Household Energy Management
Supporting Papers

dti
MEETING THE ENERGY CHALLENGE
A White Paper on Energy
MAY 2007

8.3 In gas, as our reliance on import storage infrastructure if we are to meet energy. If developers cannot secure generation projects and gas supply in numbers in a timely fashion, the UK is supply risks, with the potential for up

TREBA NAM:

Znanje (sada: neorganizovano)

Mudrost

Istrajnost (?)